

odvjetnik **DAMIR JELUŠIĆ**, dipl.iur.
Odvjetničko društvo Vukić, Jelušić,
Šulina, Stanković, Jurcan & Jabuka
Rijeka, Nikole Tesle 9/V-VI.
E-mail: immobilis@iskon.hr
Mob: 098 215983

ADRESAT I ROK ZA PODNOŠENJE ZAHTJEVA ZA OBJAVU ISPRAVKA SPORNIH INFORMACIJA NAKLADNIKU MEDIJA

1. UVOD

Zakon o medijima¹ u Glavi III., točki 6., pod nazivom *Odgovornost za štetu*, normira kako pravo na tužbu za naknadu nematerijalne štete sukladno općim propisima obveznog prava ima osoba koja je prethodno zatražila od nakladnika objavljivanje ispravka sporne informacije odnosno isprike kada ispravak nije moguć². S tom procesnom pretpostavkom u vezi u ovom ćemo radu, citiranjem fragmenata relevantnih recentnih odluka Vrhovnog suda, prvotno dati odgovor na pitanje na koga zakonito i pravilno treba adresirati zahtjev za objavom ispravka spornih informacija publiciranih u medijima, a potom prezentirati kakvo je pravno shvaćanje najvišeg Suda o roku u kojem se navedeni zahtjev može podnijeti.

2. NA KOGA TREBA ADRESIRATI ZAHTJEV ZA OBJAVOM ISPRAVKA ODNOSNO ISPRIKE?

Imajući u vidu činjenicu da ZM izrijeком propisuje kako pravo na ustajanje s tužbom radi naknade neimovinske štete stječe oštećenik koji se s zahtjevom prethodno obratio nakladniku po našem je mišljenju neupitno da je validan svaki onaj zahtjev koji je adresiran isključivo na nakladnika medija. Međutim, u praksi se postavilo pitanje jesu li (ne)valjani oni zahtjevi koji su primarno adresirani na nakladnika, a podredno na glavnog urednika medija, kao i zahtjevi koji su adresirani isključivo na glavnog urednika. Ta je dvojba u judikaturi dovela do toga da su sudovi tužbe u predmetima u kojima su zahtjevi adresirani na opisane načine, a ne samo i isključivo na nakladnika, odbacivali³. Vrhovni sud je svoje shvaćanje u pogledu ovog pravnog pitanja deklarirao na sljedeći način: *...Glede ocjene dopustivosti tužbe protiv prvotuženika nakladnika tjednika G. sudovi nižeg stupnja nisu pravilno primijenili materijalno pravo. U ovoj fazi postupka nije sporno da se tužitelj radi objave ispravka informacije*

---

¹ Zakon o medijima (NN 59/04)

² ZM, čl. 22/2.

³ OGS ZG, Pn-1071/05, OS RI, P-3859/06-31, OS PU, P-971/10-9

objavljene u tjedniku G. broj ... od ... 2005. obratio glavnom uredniku tog tjednika. Prema odredbi čl. 22. ZM-a, pravo na tužbu za naknadu nematerijalne štete protiv nakladnika (pretrpljene objavom škodljive informacije u mediju) ima osoba koja je prethodno zatražila od nakladnika objavljivanje ispravka sporne informacije (odnosno isprike kada ispravak nije moguć) sudovi zaključuju da, tužitelj (oštećenik) gubi pravo na tužbu, odnosno ne stječe ga, ako prethodno ne zatraži objavu ispravka. Nižestupanjski sudovi tumače pojam „nakladnika“ doslovno, strogo i gramatički usko (stricto sensu) s posljedicom odbacivanja tužbe kao nedopuštene ako se tužitelj prethodno ne obrati nominalno baš samom nakladniku, iako je zahtjev pravodobno podnesen glavnom uredniku nakladnikovog medija. Prema ocjeni ovog suda za pravilnu primjenu čl. 22. ZM-a potrebno je sagledati: a) sistematiku zakona (nomotehničko uređenje), b) odnos nakladnika i glavnog urednika i c) zakonsku svrhu instituta ispravka u tiskovnom pravu. Prije svega, valja naglasiti da odredbama ZM-a zahtjev upućen nakladniku nije ni na koji način normiran (u odnosu na modalitete njegova podnošenja - postupak, rok, sadržajne potreštine i sl.), što bi bilo razumljivo ukoliko se radi o posebnom zahtjevu, različitom od onoga koji se podnosi glavnom uredniku. Glede takvog Zahtjeva, oštećeniku nije regulirano pravo da tuži nakladnika ako ovaj ne objavi ispravak, niti je obveza ispravka uopće nametnuta nakladniku. Pravo na tužbu čini traženje ispravka zahtjevom u pravnom smislu. U pravnoj biti takvog zahtjeva za objavu ispravka leži, naime, pravo u subjektivnom smislu kao sudski ostvarivo ovlaštenje titulara toga prava da zahtijeva stanovitu činidbu. To je ovdje pravo na objavu ispravka zajamčeno čl. 38. st. 4. Ustava RH. To je pravo u potpunosti razrađeno na zakonskoj razini odredbama iz. čl. 40.-45. ZM-a koje reguliraju ispravak o kojem odlučuje i za koji može biti tužen samo glavni urednik a ne nakladnik. Prema ocjeni ovog suda nije svrha zakonodavca propisati da pravo na tužbu ovisi o ispunjenju krajnje nepreciznog i nereguliranog uvjeta. Zakon ne propisuje ni to da se za zahtjev nakladniku „shodno“ primjenjuju odredbe o zahtjevu za objavu ispravka koji se podnosi glavnom uredniku. Zakonske odredbe prvenstveno valja tumačiti polazeći od pretpostavke da je zakonodavac htio izraziti stanoviti razuman smisao. Stoga ako se ne propisuju uvjeti za kakvoću ispravka poslanog nakladniku pa se čak ne propisuje ni obveza objave ispravka kao uvjet prava na tužbu, onda takva odredba naprosto nema logičkog smisla a time ne može sadržavati svrhu same odredbe koja se sastoji u omogućavanju oštećenom ispravka i time smanjenje nastale štete. O ispravku poslanom nakladniku u cijelom Zakonu nema ni jedne riječi osim u odredbi čl. 22. st. 2. Kad se i ako se citirana odredba tumači gramatički slijedilo bi da uvjet za tužbu nije ispravak nego „zatraženje“ objave ispravka od nakladnika bez ikakvog određenja forme ili sadržaja takvog traženja. Ono bi, dakle, bilo moguće i

dopustivo (jer nije ničim zabranjeno) i usmenim putem, pa i implicitno. **Upravo u kontekstu takvog tumačenja dolazi u obzir zaključak da Zahtjev upućen glavnom uredniku logički implicira obraćanje nakladniku, između ostaloga i zato što je glavni urednik nakladnikov zaposlenik zadužen i imenovan za uređivanje medija.** S obzirom da „traženje“ nije opisano, nakladnik ga može jednostavno negirati kao takvo, ma kakav sadržaj ono imalo. Logički, pravno i etički: uvjetovati zaštitu postojećega Ustavom zajamčenog prava ostvarivanjem nemogućih uvjeta ne može biti sadržajem i svrhom Zakona. U čl. 1. ZM-a propisano je da se tim zakonom između ostalog uređuju prava i obveza nakladnika i prava na ispravak pa su s tim u svezi „prava i obveze nakladnika“ posebna materija sistematizirana u glavi III. zakona (upravo pod tim nazivom), u kojoj nema ni jednog propisa o obvezi nakladnika da objavi ispravak informacije. S druge strane, u glavi VI. zakona (Objavljivanje ispravka i odgovora) cjelovito je i zaokruženo regulirana ova materija uz temeljnu odredbu čl. 40. (o pravu na ispravak objavljene informacije) kao zakonsku razradu ustavom zaštićenog i zajamčenog prava. Izvan glave VI. zakona nema ni jednog propisa koji bi bio uporište za stav o postojanju posebnog zahtjeva za objavu ispravka o kojem bi odlučivao nakladnik. **Time je jasno da svrha i naum zakonodavca nije bio nakladniku nametnuti objavu ispravka i nametnuti oštećenom da se upravo nakladniku i samo nakladniku obrati radi ostvarivanja prava na tužbu radi naknade štete.** Da zakonodavac jasno izražava svoju volju pri reguliranju sadržaja ove materije, razvidno je iz čl. 45. ZM-a, kao iznimke od čvrstog pravila da se demanti podnosi isključivo glavnom uredniku medija koji je plasirao škodljivu informaciju. Kada je nakon takve objave medij ugašen, odnosno prestao djelovati prema čl. 45. ZM-a, zahtjev se podnosi „ondašnjem nakladniku“ ili njegovom pravnom slijedniku, te čl. 45. ZM-a sadrži obvezu objave i propisuje način objave. Logično je zato, da bi zakonodavac i za slučaj iz čl. 22. st. 2 ZM-a, da mu je to bila namjera, jasno propisao obvezu i proceduru objave i ispravka za koji je nadležan nakladnik u doslovnom smislu. Prema tome, na osnovi logičnog tumačenja čl. 45. ZM-a proizlazi da se samo u slučaju medija koji je prestao djelovati zahtjev za objavu ispravka podnosi (ondašnjem) nakladniku - što je i razumljivo jer ugašeni medij ni nema glavnog urednika. **A contrario, za medij koji je aktivan, zahtjev se podnosi glavnom uredniku.** Da se i u tom slučaju podnosi nakladniku ne bi bilo potrebe za reguliranje čl. 45. ZM-a kao iznimke. **Valja zaključiti da se zahtjev (kao procesna pretpostavka tužbe iz čl. 22. st. 2. ZM-a) ne može sagledavati izvan konteksta propisa koji reguliraju pravo na objavu ispravka informacije i da se obraćanje „nakladniku“ po tom propisu treba realizirati sukladno čl. 40. - 45. ZM. To drugim riječima znači da je upravo glavni urednik u strukturi medija ili organizacijsko - poslovnoj strukturi nakladnika, onaj**

segment u čijem je isključivom djelokrugu postupanje po Zahtjevu za objavu ispravka u svim slučajevima. Važno je također naglasiti da po ocjeni ovog suda nakladnik i glavni urednik nisu odvojene osobe što impliciraju sudovi nižeg stupnja u svojim odlukama. Iz odredbe čl. 2. (definicije pojmova nakladnik, novinski nakladnik, novinar, glavni urednik), čl. 14., čl. 24. i 46. ZM-a. **Logičkim i teleološkim tumačenjem ovih propisa zaključuje se da zahtjev glavnom uredniku ne može biti smatran propustom da se oštećenik obrati na način propisan čl. 22. st. 2. ZM-a i time ostvari pravo na tužbu.** Medijski nakladnik (čl. 2. st. 6. ZM-a) je pravni subjekt - najčešće pravna osoba koja putem medija objavljuje (proizvodi) prethodno urednički oblikovane programske sadržaje (informacije svih vrsta). Nakladnik samostalno utvrđuje samo programsku osnovu (uređivačku politiku) pri pokretanju medija, ali ne prikuplja niti obrađuje informacije (konkretne programske sadržaje), niti odlučuje što će se objaviti, dakle, ne uređuje medij. S druge strane, glavni urednik (čl. 2. st. 9. ZM-a) je novinar - fizička osoba zaposlena kod nakladnika na temelju ugovora o radu (ili rjeđe ugovora o djelu), te ga nakladnik imenuje na dužnost uređivanja nakladnikovog medija i time ga ovlašćuje da uređuje medij putem kojeg nakladnik objavljuje programske sadržaje i sudjeluje u javnom informiranju. Glavni urednik je (a ne nakladnik) odgovoran za sve objavljene informacije i njihovu obradu (naslovi i sl.), a imenuje ga i razrješava nakladnik. Pojam i institut glavnog urednika medija normativno je sistematiziran (čl. 24. ZM-a u odredbe o nakladniku, (glava III. zakona) što već samo po sebi ukazuje da glavni urednik nema identitet izdvojen iz sustava medijskog nakladnika. **Sve to, a posebice činjenica da je glavni urednik zaposlen kod nakladnika, da ga nakladnik svojom autonomnom odlukom imenuje čime ga ovlašćuje da uređuje medij, u dostatnoj mjeri upućuje na zaključak da je glavni urednik sastavni segment ukupne medijske strukture nakladnika pa se zato obraćanje glavnom uredniku mora smatrati postupanjem u smislu čl. 22. st. 2. ZM-a kojim se stječe pravo na tužbu radi naknade nematerijalne štete.** Ovo tim više jer baš glavni urednik uređuje medij, odlučuje koji će se sadržaji objaviti, a pravno je detaljno uređena njegova uloga u postupku ostvarivanja prava na objavu ispravka informacije. Čak se i tužba za objavu ispravka protiv glavnog urednika podnosi sudu na čijem je području sjedište nakladnika (a ne prebivalište glavnog urednika čl. 46. st. 1. ZM). S druge strane, nakladnik - iako poslodavac, nema pravo određivati što će se u mediju objaviti niti može (pravno utemeljeno) stavljati takve zahtjeve pred glavnog urednika. **Imajući to u vidu, zahtjev upućen nakladniku u doslovnom smislu, kako ga tumači aktualna praksa, besmislen je i bez zakonskog rezona. Čak i kad bi se čl. 22. st. 2. ZM-a gramatički izolirano tumačio, upravo zbog ranije izložene relacije nakladnik - glavni urednik, obraćanje glavnom uredniku sa zahtjevom za objavu ispravka, trebalo bi**

se tretirati obraćanjem nakladnikovom „punomoćniku po zaposlenju“ za pitanja ispravka informacija, odnosno osobi koju je nakladnik kao poslodavac i poduzetnik imenovao za uređivanje medija a zakonski propisi regulirali njegov status, obveze i ovlasti u postupku po zahtjevu za objavu ispravka. Odredbom iz čl. 38 st. 4. Ustava RH zajamčeno je pravo na ispravak škodljive informacije, odnosno to se pravo jamči svakome komu je javnom viješću povrijeđeno Ustavom utvrđeno pravo. Zato je u samom temelju zahtjeva za objavu ispravka (pa i kada je taj zahtjev procesna pretpostavka dopustivosti tužbe za naknadu štete) nužno uključeno navedeno subjektivno pravo bazirano na Ustavu. Posljedica toga prava je pravno utuživa obveza glavnog urednika (a ne nakladnika) da objavi ispravak informacije sukladno postupku koji je zakonom reguliran. Pravo na ispravak (s posljedicom utužive obveze glavnog urednika da ispravak objavi) jedini je način naknade nematerijalne štete uzrokovane javnom informacijom koji je zajamčen Ustavom. RH. Obveza oštećenika da (pod prijetnjom gubitka prava na tužbu) zatraži objavu ispravka, predstavlja izraz općeg načela odštetnog prava da oštećenik, sukladno principu zabrane zlouporabe prava, mora poduzeti sa svoje strane što je u njegovoj mogućnosti da se smanji šteta odnosno ublaže posljedice štetne radnje. Ako, dakle, objava ispravka ima obeštećujući karakter za nematerijalnu štetu (čl. 22. st. 1. ZM), a za tu objavu se može utužiti samo glavni urednik (čl. 46. ZM-a) - ne i nakladnik, te u toj parnici glavni urednik može isticati ekskulpacijske prigovore meritorne naravi (čl. 48. st. 2. i 3. ZM - da šteta nije nastala, da je informacija korektna i istinita), tada je nelogično i suprotno smislu instituta ispravka, tumačenje aktualne prakse da zahtjev glavnom uredniku ne predstavlja pretpostavku za stjecanje prava na tužbu po čl. 22. st. 2. ZM-a. Zahtjev glavnom uredniku nema nikakav drugi smisao od onoga koji je predviđen za zahtjev iz čl. 22. st. 2. ZM. Pojam obraćanja nakladniku iz toga propisa zato treba tumačiti u kontekstu čl. 40.-45. ZM-a kojima se cjelovito regulira materija ispravka informacija (u postupku kod glavnog urednika. S obzirom da su po ocjeni ovog suda čast i ugled vrijednosti istog ustavnog ranga kao i sloboda informiranja nema razloga da se oštećeniku stavljaju posebne zakonske zapreke i otežani uvjeti za ostvarivanje njegovih prava na naknadu štete. Pri tome, valja naglasiti da pravo na čast, ugled i dostojanstvo (zajamčeno Ustavom, ZM-om, Općom deklaracijom o pravima čovjeka - čl. 12., Međunarodnim paktom o građanskim i političkim pravima - čl. 17.) predstavlja temeljno ljudsko pravo koje nikada i nigdje nije ograničeno ikakvim medijskim pravima. S druge strane, medijska prava su uvijek ograničena pravom na zaštitu časti i ugleda, kako to izričito proizlazi iz čl. 3. st. 3. ZM-a ali i iz čl. 10. st. 2. Europske konvencije o ljudskim pravima⁴...

---

⁴ VSRH Rev 1553/09-2 od 24. studenog 2009.

Referirajući se na citirano prvotno moramo izraziti svoje neslaganje sa stavom Vrhovnog suda po kojem je ...zahtjev upućen nakladniku u doslovnom smislu, kako ga tumači aktualna praksa, besmislen i bez zakonskog rezona... Smatramo, naime, da je adresiranje zahtjeva samo na nakladnika, temeljem odredbe čl. 22/2. ZM-a, dostatno za valjanost takvog zahtjeva i posljedično ispunjenje procesne pretpostavke normirane tom odredbom. Drugo, iz citiranog je Rješenja bjelodano da je valjan i svaki onaj zahtjev koji je adresiran samo i isključivo na glavnog urednika medija. Konačno, treće, držimo da iz citiranog implicitno proizlazi da je valjan i onaj zahtjev koji je primarno adresiran na nakladnika, a podredno i na glavnog urednika medija. Primjerice na sljedeći način:

VEČERNJI LIST d.d.
Slavonska avenija 4
10 000 Z A G R E B

-----
glavnom uredniku lista

3. ROK ZA PODNOŠENJE ZAHTJEVA ZA OBJAVOM ISPRAVKA ODNOSNO ISPRIKE

U poviše je citiranoj odluci Vrhovni sud, među inim, deklarirao i stav po kojem ...zahtjev glavnom uredniku nema nikakav drugi smisao od onoga koji je predviđen za zahtjev iz čl. 22. st. 2. ZM. Pojam obraćanja nakladniku iz toga propisa zato treba tumačiti u kontekstu čl. 40.-45. ZM-a kojima se cjelovito regulira materija ispravka informacija (u postupku kod glavnog urednika)... Slijedom toga, a u pogledu roka za podnošenje zahtjeva, sukladno navedenom stavu pri obraćanju glavnom uredniku medija s zahtjevom prije ustajanja s tužbom radi naknade neimovinske štete trebalo je aplicirati zakonsku odredbu sukladno kojoj se objava ispravka može zahtijevati u roku od 30 dana od objave informacije⁵. Temeljem te odredbe i tog stava u judikaturi su tužbe kod kojih zahtjevi uopće nisu podnijeti ili nisu podnijeti unutar tog objektivnog prekluzivnog roka odbacivane⁶. Međutim, u jednoj je prošlogodišnjoj odluci Vrhovni sud ispoljio sljedeće shvaćanje: ...Predmetnom tužbom tužitelj je zatražio od nakladnika isplatu naknade štete zbog objavljene informacije te objavljenog članka u dnevnom listu „Večernji list“ s podnaslovom „Obračun u podzemlju u klasičnoj „sačekuši“ ubijen L. K., za kojeg policija smatra da je zagrebački kralj droge. Kraj primirja mafije“. Drugostupanjski je sud, preinačenjem prvostupanjske presude, odbacio tužbu, smatrajući da je tužitelj, zatražio od nakladnika ispravak informacije u smislu odredaba čl. 22. st. 2. Zakona o medijima ("Narodne novine",

---

⁵ ZM, čl. 40/2.

⁶ OGS ZG, Pn-5706/06, OS RI, P-921/06 i P-227/07, ŽS RI, Gž-3461/07

broj 59/04) ali da taj ispravak nije zatražio u roku iz čl. 40. st. 2. Zakona o medijima koji iznosi 30 dana od objave informacije, a koji rok, prema stajalištu drugostupanjskog suda treba primijeniti i u slučaju prethodnog obraćanja nakladniku radi objavljivanja ispravka sporne informacije a što je pretpostavka prava na tužbu za naknadu nematerijalne štete. Primjena navedenog roka iz čl. 40. st. 2. Zakona o medijima i u slučaju iz čl. 22. st. 2. Zakona o medijima pravno je pitanje zbog kojeg je drugostupanjski sud dopustio izjavljivanje revizije u ovom predmetu. **Prema stajalištu ovog revizijskog suda prekluzivni rok iz čl. 40. st. 2. Zakona o medijima koji se odnosi na poseban institut „Objavljivanje ispravka i odgovora“ kad se on zahtjeva od glavnog urednika ne primjenjuje se u slučaju iz čl. 22. st. 2. Zakona o medijima kad se ispravak zahtjeva od nakladnika a u svezi s pravom na podnošenje tužbe za naknadu nematerijalne štete. Odredbe čl. 22. st. 2. Zakona o medijima ne upućuju na primjenu tog, inače strogog prekluzivnog roka, a niti bilo koja druga odredba Zakona o medijima predviđa mogućnost širenja primjene navedenog prekluzivnog roka iz čl. 40. st. 2. istog Zakona izvan instituta za koji je zakonom predviđen. Stoga, budući da je prema odredbi čl. 23. Zakona o medijima predviđeno da se tužba za naknadu štete može podnijeti najkasnije u roku od 3 mjeseca od dana saznanja za objavu informacije kojom je šteta prouzročena treba zaključiti da u okviru tog roka oštećeni se mora prethodno obratiti nakladniku radi objavljivanja ispravka sporne informacije kako bi ostvario svoje pravo na podnošenje tužbe za naknadu nematerijalne štete, u zakonom predviđenom roku⁷...** Ergo, iz citiranog je pravnog shvaćanja razvidno da se zahtjev za objavom ispravka odnosno isprike može podnijeti u zakonskom roku koji je propisan za ustajanje s tužbom radi naknade neimovinske štete, a to je subjektivni tromjesečni rok tekući od dana oštećenikovog saznanja za objavu spornih informacija.

4. ZAKLJUČAK

Oštećenik koji s tužbom radi naknade neimovinske štete želi utužiti nakladnika medija zbog publikacije spornih informacija prethodno mora ispuniti procesnu pretpostavku obraćanja nakladniku s zahtjevom za objavom ispravka odnosno isprike kad ispravak nije moguć. Pravilno i zakonito je adresiran svaki onaj zahtjev koji je adresiran isključivo na nakladnika, isključivo na glavnog urednika, ili na nakladnika i podredno na glavnog urednika medija. Zahtjev se može pravovremeno podnijeti u subjektivnom tromjesečnom roku tekućem od dana oštećenikovog saznanja za objavu spornih informacija.

---

⁷ VSRH, Rev 1310/08-2 od 31. ožujka 2010.